

Att inte betala på sitt studielån kan leda till att delar av skulden hamnar hos Kronofogden. Varje år överlämnar CSN krav till Kronofogden för cirka 6 procent av alla återbetalningsskyldiga låntagare med studielån. Vad kännetecknar personer som får sina studielån överlämnade till Kronofogden?

CSN konstaterar att:

- De flesta som får obetalda studielån överlämnade till Kronofogden har redan skulder hos Kronofogden sedan tidigare.
- Många av dem som får skulder överlämnade till Kronofogden har låga inkomster och fler skulle kunna ansöka om att få betala mindre för att undvika att få krav.
- Personer som har studerat på högst grundskole- eller gymnasienivå är överrepresenterade bland dem som får skulder överlämnade till Kronofogden. Det gäller oavsett inkomstnivå.

I början av varje år fastställer CSN årsbelopp för alla återbetalningsskyldiga låntagare med studielån. Årsbeloppet är det belopp som låntagaren ska betala tillbaka under året. Om en låntagare inte betalat på sitt årsbelopp efter två påminnelser och ett betalningskrav kan CSN överlämna beloppet till Kronofogden för indrivning (nedan kallat kronofogdekrav). Att överlämna obetalda skulder till Kronofogden är en viktig åtgärd för att öka återbetalningen och på så sätt upprätthålla ett samhällsekonomiskt hållbart studiestöd.

Sammanlagt fick 84 551 personer¹ i Sverige minst ett krav på obetalda studielån överlämnat till Kronofogden under 2023. Vi utgår här från år 2023 eftersom det var det senaste år för vilket inkomstuppgifter fanns tillgängliga när data till studien sammanställdes. Var fjärde person i vår undersökta grupp fick mer än ett krav, och vid årets slut hade i snitt 10 500 kronor per person överlämnats.

Tre av fyra har redan skulder hos Kronofogden

Av dem som fick obetalda studielån överlämnade till Kronofogden hade tre av fyra personer redan skulder där vid utgången av 2022. En klar majoritet av dessa hade både obetalda studieskulder och andra typer av skulder hos Kronofogden.

Sju av tio hade fått obetalda studielån skickade till Kronofogden även året innan, och 82 procent hade fått belopp överlämnade någon gång de föregående 15 åren.

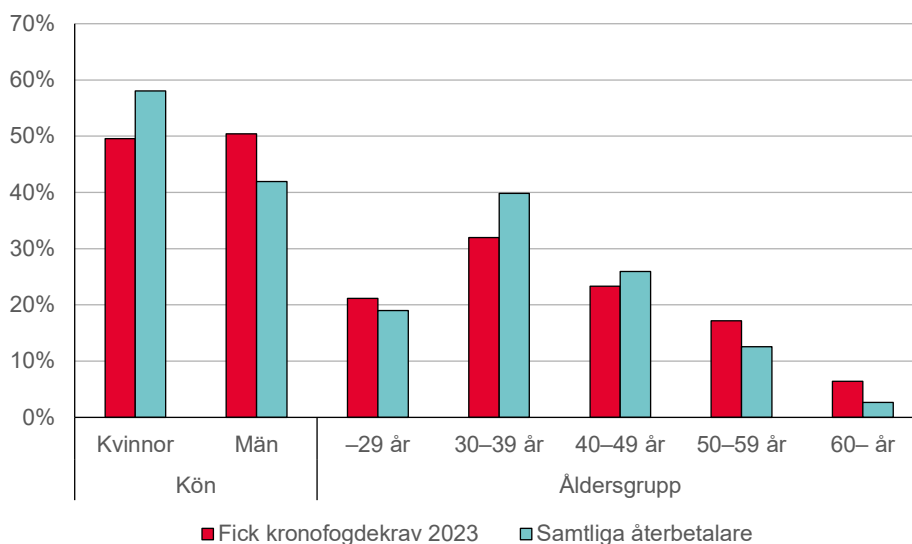
¹ Sammanlagt skickade CSN belopp till Kronofogden för 86 120 personer under 2023 (CSN 2026). I denna studie har vi exkluderat personer som inte är folkbokförda i Sverige. Studien omfattar därför 84 551 personer.

För en mindre andel utgör obetalda studieskulder den första skulden hos Kronofogden. Enligt en analys från Kronofogden gällde detta omkring 4 procent av dem som fick sin första skuld hos myndigheten under 2021.²

Män och äldre låntagare är överrepresenterade

Män är överrepresenterade bland låntagare som får belopp överförda till Kronofogden. Män utgjorde hälften av dem som fick lån skickade till Kronofogden, men bara 42 procent av samtliga återbetalningsskyldiga låntagare. Detta stämmer överens med CSN:s tidigare studier som visar att män oftare har betalningsproblem än kvinnor.³

Könsfördelning och åldersfördelning bland personer som fick kronofogdekrav och bland samtliga återbetalare 2023.

Det är vanligare med kronofogdekrav i de äldsta åldersgrupperna, framförallt bland dem som är 60 år eller äldre. Tidigare studier från CSN visar att sannolikheten att missköta betalningen tenderar att öka med stigande ålder. Nio av tio låntagare som var 60 år eller äldre och som fick kronofogdekrav, hade redan skulder hos Kronofogden. För de äldre som haft betalningsproblem under en längre tid ackumuleras skulderna. Analyser som Kronofogden gjort visar att mer än hälften av alla deras gäldenärer över 64 år har haft skulder hos myndigheten i minst 20 år.⁴

Klart vanligast med krav bland låntagare med grundskoleutbildning

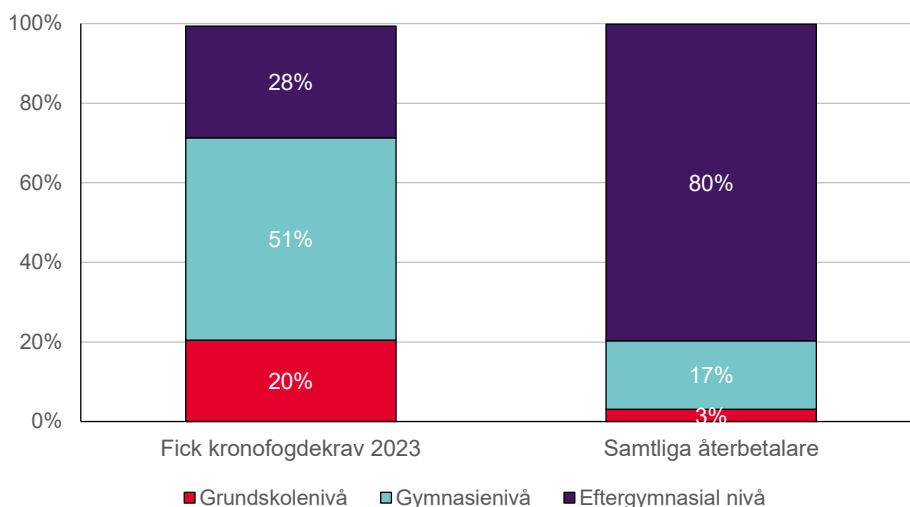
Personer med lägre utbildningsnivå har oftare betalningsproblem än personer med högre utbildning. Av dem som får lån överförda till Kronofogden är personer med högst utbildning på grundskole- eller gymnasienivå kraftigt överrepresenterade.

² Kronofogden (2023a).

³ CSN (2017), CSN (2022), CSN (2025).

⁴ Kronofogden (2023b).

Fördelning av högsta utbildningsnivå bland personer som fick kronofogdekrav och bland samtliga återbetalare 2023.¹

¹ Uppgift om utbildningsnivå saknas för 0,6 procent av dem som fick krav, och för 0,1 procent av samtliga återbetalare.

Personer med utbildning på högst grundskole- eller gymnasienivå utgjorde drygt 70 procent av dem som fick kronofogdekrav 2023, medan de endast utgjorde 20 procent av hela låntagargruppen.

Tittar vi på hur stor andel som får skulder överlämnade till Kronofogden för respektive utbildningsnivå är skillnaden ännu tydligare. Fyra av tio återbetalnings-skyldiga låntagare med högst grundskoleutbildning fick ett eller flera krav överlämnade. Två av tio låntagare med högst gymnasial utbildning fick kronofogdekrav, medan motsvarande andel bland dem med eftergymnasial utbildning var 2 procent.

Utrikes födda låntagare är också överrepresenterade bland dem som får krav överförda till Kronofogden. De utgjorde 29 procent bland dem som fick krav, men bara 16 procent bland samtliga återbetalare. Utrikes födda har i högre utsträckning högst grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med inrikes födda. De har även lägre medianinkomst.

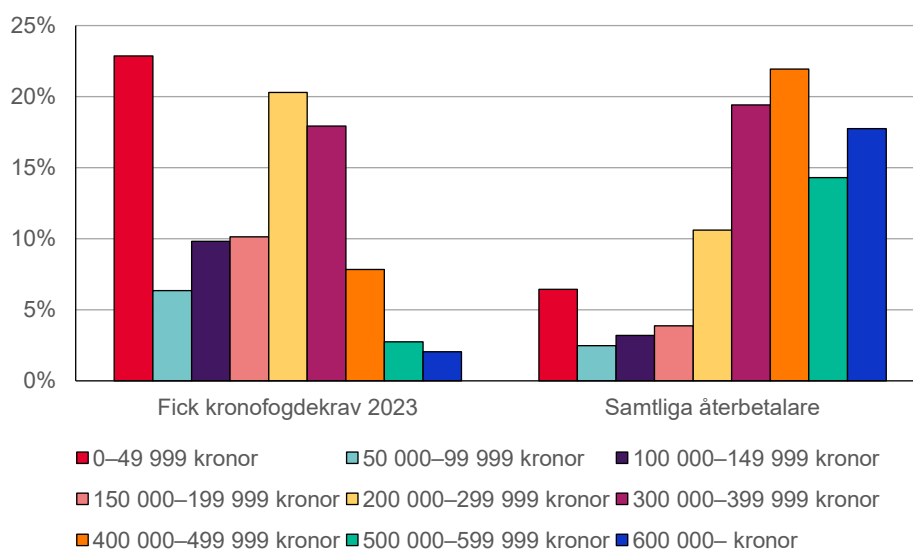
Inkomsten påverkar betalningsförmågan

Låntagarnas inkomstnivå har nära koppling till deras praktiska möjligheter att betala sina skulder. Medianinkomsten bland dem som får obetalda studielån överförda till Kronofogden är betydligt lägre än bland samtliga återbetalnings-skyldiga låntagare; 204 000 kronor jämfört med 417 200 kronor under 2023. Av samtliga låntagare hade exempelvis endast 6 procent en sammanlagd årsinkomst under 50 000 kronor, medan motsvarande andel bland låntagare som fick studieskulder överlämnade till Kronofogden var 23 procent. Det innebär att personer med låga inkomster är kraftigt överrepresenterade bland dem som får krav.

Även när vi tittar på disponibel inkomst per konsumtionsenhet framträder samma mönster.⁵

⁵ Disponibel inkomst per konsumtionsenhet avser hushållets samtliga skattefria och skattepliktiga inkomster minus skatt och negativa transfereringar, viktat för hushållets sammansättning.

Inkomstfördelning bland personer som fick kronofogdekrav och bland samtliga återbetalare 2023.
Sammanlagd inkomst före skatt.

Kvinnor får skulder överlämnade till Kronofogden i lägre utsträckning än män oavsett inkomstnivå, men skillnaden mellan könen minskar med ökade inkomster.

Att personer med högst grundskole- eller gymnasieutbildning oftare har betalningsproblem kan delvis förklaras av att de ofta har lägre inkomster. Samtidigt kvarstår tydliga skillnader i andelen som får kronofogdekrav även inom samma inkomstnivå. Personer med lägre utbildningsnivå får oftare krav oavsett inkomst. Till exempel fick 22 procent av låntagarna med högst grundskoleutbildning och en inkomst mellan 400 000-499 999 kronor krav under 2023, jämfört med 1 procent bland dem med eftergymnasial utbildning i samma inkomstintervall.

Andel återbetalningsskyldiga låntagare som fick kronofogdekrav 2023, fördelat efter högsta utbildningsnivå och inkomstintervall.

Sammanlagd inkomst i kronor före skatt.

	0-49 999	50 000-99 999	100 000-149 999	150 000-199 999	200 000-299 999	300 000-399 999	400 000-499 999	500 000-599 999	600 000-	Totalt per utbildningsnivå
Grundskolenivå	48%	50%	47%	43%	39%	29%	22%	18%	11%	41%
Gymnasienivå	31%	28%	28%	26%	21%	13%	9%	6%	4%	18%
Eftergymnasialnivå	9%	6%	7%	6%	5%	2%	1%	0,8%	0,5%	2%
Totalt per inkomstintervall	22%	16%	19%	16%	12%	6%	2%	1%	0,7%	6%

Låntagare vars huvudsakliga inkomstkälla är arbete är generellt mindre benägna att få kronofogdekrav. Under vårt exempelår hade 86 procent av de återbetalningsskyldiga låntagarna arbete som huvudsaklig inkomstkälla. Bland låntagarna hos Kronofogden

var denna andel endast 58 procent. Låntagare med andra typer av ersättningar som huvudsaklig inkomstkälla, exempelvis ekonomiskt bistånd eller arbetslöshetsersättning, är istället överrepresenterade bland dem som får krav.

Fyra av tio har barn

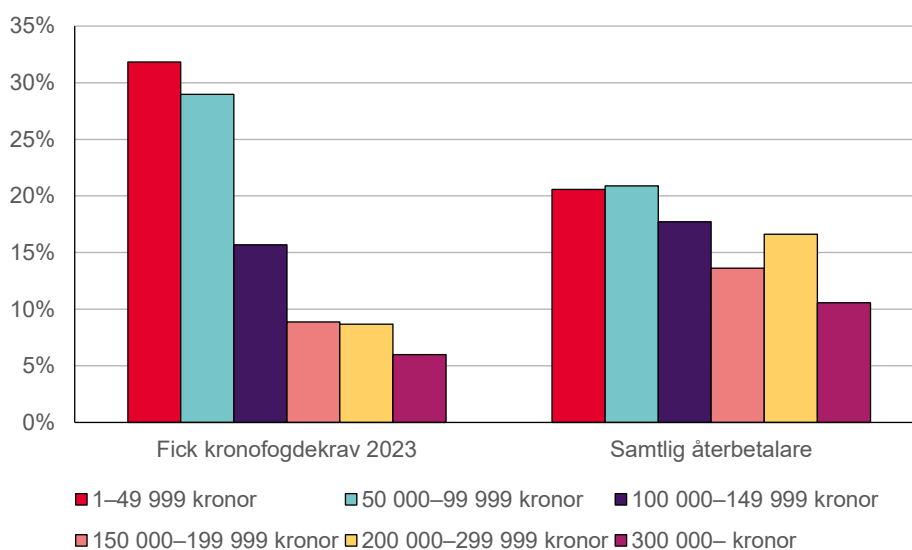
De som får studieskulder överlämnade till Kronofogden har mer sällan barn än återbetalare i allmänhet. Knappt fyra av tio var vårdnadshavare till barn under 18 år, jämfört med hälften bland samtliga återbetalare.

Samtidigt utgör ensamstående med barn under 18 år en större andel bland dem som får krav än bland samtliga återbetalare. Detsamma gäller ensamstående med hemmavarande barn som fyllt 18 år, vuxna som bor hos sina föräldrar, ensamboende, samt övriga personer som inte kan kategoriseras i en tydlig hushållsgrupp.⁶

Vanligt med lägre studieskulder bland dem som får krav

Det är vanligare att personer med relativt låga studieskulder och låga årsbelopp får obetalda belopp överlämnade till Kronofogden. Var tredje person i den undersökta gruppen hade en studieskuld under 50 000 kronor, jämfört med var femte bland samtliga återbetalare. Låga skulder är också vanligast bland dem som har studerat på grundskole- eller gymnasienivå, samt bland äldre.

Skuldfördelning bland personer som fick kronofogdekrav och bland samtliga återbetalare 2023.

Årsbeloppets storlek beror delvis på när lånet togs. För de äldre lånetyperna⁷ som inte längre betalas ut utgörs låntagargruppen i allt högre grad av personer med betalningsproblem, då de som betalat enligt plan löpande har slutreglerat sina lån. Det gör att dessa lånetyper också är överrepresenterade när det gäller belopp som skickas

⁶ Uppgifter om familjetyp och hushållsställning har hämtats från SCB. På grund av vissa osäkerheter i klassningarna i dessa variabler bör resultatet tolkas med viss försiktighet.

⁷ Avser lånetypen studiemedel (lån tagna före 1 januari 1989) och lånetypen studielån (lån tagna mellan 1 januari 1989 och 30 juni 2001).

till Kronofogden. Detta kan även bidra till att äldre låntagare är överrepresenterade bland dem som får krav.

Tidigare studier från CSN visar att nya återbetalare oftare har betalningsproblem än övriga, men detta visar sig i huvudsak genom att de får betalningspåminnelser och krav från CSN i högre utsträckning. De är däremot inte nämnvärt överrepresenterade när det kommer till belopp som skickas till Kronofogden.

Fler hade kunnat ansöka om att få betala mindre

Att överlämna obetalda skulder till Kronofogden är en viktig åtgärd för att öka återbetalningen och på så sätt upprätthålla ett samhällsekonomiskt hållbart studiestöd. Samtidigt ser vi att vissa grupper löper särskilt stor risk för att få krav överlämnade till Kronofogden. Framförallt personer med kort utbildning och personer med låg inkomst. Många låntagare har dessutom återkommande betalningsproblem eller betalningsproblem som kvarstår under lång tid.

Den som har svårt att betala kan ansöka om att få betala ett lägre årsbelopp. Detta kallas nedsättning. Nedsättning kan bland annat ges med hänsyn till låntagarens inkomst eller om det finns synnerliga skäl, till exempel vid försörjningsstöd.⁸ Med tanke på de låga inkomster som många i gruppen med kronofogdekrav visade sig ha, hade en av fyra kunnat få hel nedsättning av årsbeloppet om de hade ansökt om det. Därutöver kan fler ha haft rätt till nedsättning till exempel utifrån att de hade försörjningsstöd. Trots detta var det bara en av tio som ansökte om att få betala mindre, antingen med hänsyn till sin inkomst eller synnerliga skäl. Många av dem skickade dessutom in sin ansökan först efter att skulden hade överlämnats till Kronofogden. Det innebär att betydligt fler skulle kunna undvika att få studielån överlämnade till Kronofogden genom att agera i tid.

Dataunderlaget till den här artikeln

Studien omfattar personer som fick minst ett krav för obetalda studielån överlämnat till Kronofogden under 2023, och som var folkbokförda i Sverige både den 1 januari och den 31 december 2023. Denna grupp, studiens population, består av 84 551 personer. Vi gör jämförelser med samtliga återbetalningsskyldiga personer med studielån som var folkbokförda i Sverige vid samma tidpunkt. Denna grupp består av 1 379 096 personer.

Datamaterialet består av data från CSN:s egna register, samt data från Kronofogdemyndigheten och Statistikmyndigheten SCB.

⁸ CSN informerar om möjligheten att ansöka om att betala mindre i årsbeskeden, på påminnelseaviser och betalningskrav, samt på [csn.se](https://www.csn.se). Arbetet med att utveckla myndighetens information och informationsvägar pågår kontinuerligt.

Referenser

CSN (2017) *Inbetalningar av studielån från låntagare bosatta utomlands – Utveckling och orsaker*, dnr 2016-100-6731.

CSN (2022) *Nya återbetalare med betalningsproblem*, artikel 2022:2, dnr ADM/2022:632.

CSN (2025) *Studiestödet 2024 – en uppföljning av studiestödets utveckling och effekter*, rapport 2025:2, dnr ADM/2025:399.

CSN (2026) *Sveriges officiella statistik, Studieskulder och inbetalning av studiestöd*. <https://www.csn.se/om-csn/statistik-och-rapporter/officiell-statistik-om-studiestod.html>

Kronofogden (2023a). *Förstagångsgäldenärer – en översikt*, Korta analyser Nr 3, 2023. <https://kronofogden.se/om-kronofogden/analyser/forstagangsgaldenarer>

Kronofogden (2023b). *Långvarig skuldsättning bland äldre*, Korta analyser Nr 1, 2023. <https://kronofogden.se/om-kronofogden/analyser/langvarig-skuldsattning-bland-aldre>

Kontaktperson:

Malin Lundquist Arbetar med uppföljning och statistik

malin.lundquist@csn.se